

Για την εκλογική υποχώρηση και τη φυσιογνωμία του ΑΚΕΛ

Νίκος Τριμικλινιώτης

Βρισκόμαστε σε κρίσιμο σταυροδρόμι, όπου είτε το κόμμα θα λάβει στρατηγικές αποφάσεις και θα προβεί στις αναγκαίες τομές είτε θα συνεχίσει στην πτωτική πορεία. Η πορεία είναι αναστρέψιμη. Αυτό όμως δεν θα έρθει με ένα απλό λίφτινγκ μιας «βιολογικής» ανανέωσης της ηγεσίας, ούτε με επικοινωνιακά τεχνάσματα. Θέλει μια ορατή στροφή προς την κοινωνία της εργασίας και το αγκάλιασμα των αγώνων των κινημάτων σε ρήξη με το κατεστημένο και τα στεγανά (συμπεριλαμβανομένου και του Κυπριακού, που βρίσκεται στα πρόθυρα μονιμοποίησης της διχοτόμησης).

Ο διάλογος δεν πρέπει να περιοριστεί στην «εκλογολογία», αλλά να εντάξει τα εκλογικά αποτελέσματα στην ευρύτερη ζωή και πορεία του κόμματος, των μειζόνων ζητημάτων που απασχολούν την Αριστερά και την κοινωνία σήμερα. Αριστερά σημαίνει: Να αφουγκράζεσαι, να κατανοείς τους συσχετισμούς και τις μετατοπίσεις στην ευρύτερη ταξική και κοινωνική πάλη, και να δίνεις διεξόδους στους νέους κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες που αναδεικνύονται ακατάπαυστα. Έτσι κερδίζεται στην πράξη – όχι με τσιτάτα ή, χειρότερα, με διαδοχικά επικοινωνιακά και ρητορικά ερωτήματα. Είναι η πρωτοπορία στους αγώνες που ωθεί τη κοινωνία μπροστά, στρέφοντας προς τα αριστερά την πολιτική της ατζέντα.

Το ΑΚΕΛ στο επίκεντρο των συζητήσεων στο μετεκλογικό σκηνικό

Το εκλογικό αποτέλεσμα ενδιαφέρει την κοινωνία ολόκληρη κι όχι μόνο τα μέλη του κόμματος. Κανένα άλλο κόμμα από αυτά που έχασαν ψηφοφόρους δεν έχει συγκεντρώσει τόσο ενδιαφέρον.

Την τελευταία δεκαετία τα τέσσερα κόμματα που υπάρχουν από το 1974 έχουν απολέσει 127.000 ψήφους ή το 37,5% των ψήφων τους. Αυτό δεν αντικατοπτρίζεται σε επίπεδο κοινοβουλευτικής αντιπροσώπευσης λόγω του εκλογικού συστήματος, αλλά κυρίως λόγω της αλματώδους αύξησης της αποχής, που τώρα κυμαίνεται στο 33% (από 21,3% που ήταν το 2001).

Το μείζον ζήτημα είναι γιατί το ΑΚΕΛ, το κόμμα της Αριστεράς, ενώ βρίσκεται για 8 χρόνια στην αντιπολίτευση, εισπράττει το μεγαλύτερο πολιτικό κόστος από τη μακρά αυτή κρίση ενώ πολλοί θα ανέμεναν ότι οι συνθήκες αυτές θα το ευνοούσαν; Υπάρχει μια εσφαλμένη υπόθεση, την οποία θα αναλύσω:

Το ΑΚΕΛ έχασε τα τελευταία 10 χρόνια (στις τελευταίες δύο βουλευτικές αναμετρήσεις) περίπου 53.000 ψήφους (-39%), ο ΔΗΣΥ σχεδόν 40.000 (-28,4%), το ΔΗΚΟ έχασε 23.000 (-36,4%), ενώ η ΕΔΕΚ έχει χάσει σε ψήφους το 33% της εκλογικής της δύναμης και ανταγωνίζεται τα νέα μικρά κόμματα για την τέταρτη θέση. Το πλέον ανησυχητικό είναι η άνοδος των νεοναζιστών του ΕΛΑΜ, που ξεπέρασαν σε ψήφους την ΕΔΕΚ – δεν μπορεί κανείς πια να ισχυριστεί ότι δεν ήξεραν ποιοι είναι. Η ακροδεξιά πολιτική Αναστασιάδη τους επιβραβεύει όταν ο ΔΗΣΥ, με την συναίνεση όλων των υπολοίπων πλην του ΑΚΕΛ, προχωρεί σε θεσμική απόπειρα νομιμοποίησής τους μέσα από την παραχώρηση σε ναζιστές της προεδρίας «επιτροπής» της Βουλής που ασχολείται με το «δημογραφικό», δηλ. το φυλετικό.

Κάποια στελέχη θεωρούν, κι όχι άδικα, ότι η υπερβολική εστίαση στο ΑΚΕΛ αποτελεί άνιση και άδικη κριτική προς το κόμμα. Αυτό όμως ισχύει μόνο εν μέρει. Αντικειμενικά, η ίδια η Αριστερά θέτει τον πήχη ψηλά, στοχεύει στον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό και στην ανατροπή των εκμεταλλευτικών σχέσεων. Δεν πρέπει να

εκπλήσσει, οπότε, ότι οι απολογητές του συστήματος (και τα καθεστωτικά ΜΜΕ) βλέπουν το κόμμα της Αριστεράς ως εχθρό, το κρίνουν με προκατάληψη έναντι των συστημικών διαπλεκόμενων της Δεξιάς.

Από την μεριά τους όμως, οι λαϊκές τάξεις που εναποθέτουν τις ελπίδες τους στο κόμμα είναι αυστηρότερες όταν όχι μόνο βλέπουν τις προσδοκίες τους να μην πραγματοποιούνται, αλλά εισπράττουν την αίσθηση ότι εξανεμίζονται. Κάτω από αυτό το πρίσμα, είναι προφανές ότι ασχολούνται με το ΑΚΕΛ γιατί δεν έπαψαν να ελπίζουν σε αυτό. Αυτό είναι προϊόν της εκτίμησης του ιστορικού ρόλου του κόμματος στα πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα της χώρας τον τελευταίο σχεδόν αιώνα. Από τότε που γεννήθηκε στον απόηχο της Οκτωβριανής επανάστασης, στην ίδρυση του ΑΚΕΛ το 1941 και καθ' όλη τη διάρκεια της δραματικής ιστορίας της χώρας. Τα αποθέματα της ιστορικής εμπειρίας όμως δεν είναι πολιτικά ανεξάντλητα. Δοκιμάζονται καθημερινά.

Ευθύνεται η ιδεολογία του ΑΚΕΛ για την εκλογική του πτώση;

Παρακολουθώντας τις μέχρι τώρα συζητήσεις, θεωρώ ότι στους κόλπους της Αριστεράς (του κόμματος και ευρύτερα) υπάρχει υγιής προβληματισμός και υγιής κριτική για τα κακώς κείμενα. Υπάρχει ζωντάνια και βούληση που προκύπτει μέσα και γύρω από το κόμμα. (Προσπερνώ ασφαλώς τους κακεντρεχείς, τους γραφικούς και τους εξ επαγγέλματος υβριστές του κόμματος).

Ορισμένοι θέτουν ως «ζήτημα» την ιδεολογία του κόμματος. Εσφαλμένα και άσκοπα αναλώνουν φαιά ουσία για το αν πρέπει «να αλλάξει ή όχι η ιδεολογία του ΑΚΕΛ». Ωστόσο, το αποτέλεσμα των εκλογών δεν ήταν προϊόν ιδεολογικής συζήτησης και αντιπαράθεσης. Όταν το 1985 έπεσαν δραματικά τα ποσοστά του, ήταν για λόγους ιδεολογικούς; Όχι βέβαια. Ήταν λόγοι πολιτικοί που οδήγησαν στην τότε συρρίκνωση. Όταν κέρδισε τις βουλευτικές εκλογές το 2001 ή τις προεδρικές του 2008 ή όταν

πήρε το 33% στις βουλευτικές του 2011, είναι με την ίδια ιδεολογική φυσιογνωμία που κέρδισε. Εξ ου, θεωρώ τα περί «ιδεολογικής αναπροσαρμογής» άσχετα με το εκλογικό αποτέλεσμα και επικίνδυνα (έως τυχοδιωκτικά) ως προς τη μονοδιάστατη εκλογική (η ορθή λέξη είναι ψηφοθηρική) τους επικέντρωση.

Μετά την κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού» το ΑΚΕΛ και το Νοτιοαφρικανικό ΚΚ ανέκαμψαν διότι και τα δύο, παρά τις διαφορές τους όσον αφορά στην εσωτερική τους οργάνωση και στο ιστορικό-γεωπολιτικό συγκείμενο, είχαν και έχουν μείζονα κοινά χαρακτηριστικά:

- Πρώτο, γεννημένα στο βρετανικό αποικιακό/μεταποικιακό πλαίσιο στον απόηχο της Οκτωβριανής επανάστασης, τα δύο αυτά κόμματα βρέθηκαν αντιμέτωπα με πολιτικά προβλήματα που άπτονται συγκρουσιακών/εκμεταλλευτικών σχέσεων μεταξύ κοινοτήτων που απαιτούσαν άμεση επίλυση. Ως λύση ανέπτυξαν μια στρατηγική που συνδυάζει την επίλυση εθνοτικών/φυλετικών/εθνικών προβλημάτων με την ταυτόχρονη διασύνδεση τους με το κοινωνικό ζήτημα: με πρόταγμα τον μετασχηματισμό της κοινωνίας. Για το ΑΚΕΛ η επίλυση του «εθνικού ζητήματος» υπήρξε αναπόσπαστο τμήμα του αντιαποικιακού αγώνα, ενώ στη συνέχεια το Κυπριακό αποτέλεσε πρωτεύον ζήτημα αλλά πάντα σε συνάρτηση με την έκφραση και καθοδήγηση των αγώνων των εργαζομένων μαζών. Στην περίπτωση του Νοτιοαφρικανικού ΚΚ αυτή υπήρξε η βασική συνιστώσα στον αγώνα κατά του απαρτχάιντ. Υποχρεώθηκαν λοιπόν άμεσα και αποφασιστικά να προσανατολιστούν σε μια πολιτική υπέρβασης του εθνικού/εθνοτικού/φυλετικού παράγοντα ως κυρίαρχο ζήτημα στρατηγικής. Και τα δύο έχουν λαμπρή ιστορία στην αντιαποικιακή περίοδο που προεκτείνεται στην μεταποικιακή εποχή, όπου τα δυο αυτά κόμματα ηγήθηκαν μετώπων και συμμαχιών.
- Η δεύτερη διάσταση αφορά τον παρόμοιο τρόπο με τον οποίο αντέδρασαν στην κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού. Ενώ άσκησαν κριτική στις στρεβλώσεις, αποκηρύττοντας τα

εγκλήματα του Στάλιν, τα κόμματα αυτά έμειναν προσηλωμένα στον στρατηγικό στόχο του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού της κοινωνίας. Το αν πάντοτε κατάφεραν μέσα από τις επιλογές τους να φέρουν πιο κοντά τον στρατηγικό στόχο είναι άλλο, διαφορετικό σε χαρακτήρα και περιεχόμενο ζήτημα. Όσον αφορά όμως τις εκλογές και την επιρροή τους, τα κόμματα αυτά διατήρησαν και αύξησαν την επιρροή τους, και σίγουρα δεν είχαν την τύχη που είχαν άλλα μεγάλα Εργατικά ή/και Κομμουνιστικά κόμματα. Ο καταποντισμός αυτών που εγκατέλειψαν το πρόταγμα για σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας και η μετατροπή τους σε κλασικά σοσιαλδημοκρατικά ή δημοκρατικά κόμματα έφεραν την φθορά τους, την πολυδιάσπαση και την συρρίκνωση σε σημείο ανυποληψίας: οδήγησαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στην σεχταριστική τους περιχαράκωση ή/και στην αποσύνθεσή τους.

Η εξαγωγή συμπερασμάτων περί ιδεολογίας μέσα από τις εκλογές του 2021, χωρίς να τίθεται το ευρύτερο πλαίσιο της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής ζωής της χώρας και δη των λαϊκών στρωμάτων, είναι άκρως αποπροσανατολιστική. Η ιδεολογική φυσιογνωμία του κόμματος είναι σαφής. Όντας ζωντανός οργανισμός και όχι απολιθωμένο ιερατείο, οι πολιτικές θέσεις του κόμματος πρέπει να διαμορφώνονται καθημερινά από τη ζωή. Θα ήταν τουλάχιστο παράδοξο όμως, σε μια εποχή όπου ο καπιταλισμός παγκόσμια αντιστρατεύεται και της πιο μικρές μεταρρυθμίσεις υπέρ των λαϊκών στρωμάτων, να προσχωρήσουμε ιδεολογικά στο στρατόπεδο των μεταρρυθμιστών από τα πάνω, των μεταρρυθμιστών χωρίς μεταρρυθμίσεις. Οι κοινωνικοί αγώνες συνεχίζουν να αποτελούν τον κεντρικό και καθοριστικό άξονα της αντιπαράθεσης.

Η κεντρική αντίφαση ανάμεσα στο κεφάλαιο και την εργασία οξύνεται και επεκτείνεται σε όλο το φάσμα της ζωής, επομένως το πρόταγμα για υπέρβαση του συστήματος είναι όσο ποτέ επίκαιρο. Η μορφή που θα πάρει και τα μέσα για μετασχηματισμό εμπλουτίζονται και ορίζονται από τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά,

τεχνολογικά, οικονομικά δεδομένα της εποχής. Οι αγώνες αντίστασης και οι μορφές πάλης επεκτείνονται και σε νέα πεδία, όπου πρωτοποριακή δύναμη οφείλει να είναι η Αριστερά.

Το κόμμα λοιπόν ας αφουγκραστεί την ιστορική του συνείδηση – ας ακούσει τα στελέχη του και ας διαβάσει τις μεταβολές που συντελούνται στην κοινωνία του καπιταλισμού σε κρίση. Τα διάφορα που γράφονται για να στραφεί το κόμμα είτε «αριστερότερα» είτε «δεξιότερα», είναι συχνά απόρροια ανόθευτου πανικού. Θεωρώ ορθή την κριτική που προτείνει την ανάγκη στρατηγικής που θα αναδείξει τον πρωτοποριακό ρόλο του κόμματος ως καθοδηγητή των αγώνων και μέσα στις μάζες των εργαζομένων που σήμερα αισθάνονται εγκαταλειμμένοι από το κράτος, και τις δομές αλληλεγγύης, συχνά και από τις συντεχνίες τους: Αυτός είναι ο πρωταρχικός ρόλος του κόμματος της Αριστεράς – μόνο έτσι θα είναι σε θέση να κυβερνήσει αποτελεσματικά ως Αριστερά. Ο κίνδυνος είναι να επικρατήσει μια δογματική λογική που αντί να ανοίγει προς την κοινωνία, να απωθεί και να κλείνει μέσα σε ανούσια συνθήματα κι όχι πολιτικές που να έχουν πραγματικό κοινωνικό αντίκρισμα. Αυτό έχει συμβεί σε αρκετά κόμματα του δικού μας τύπου: η επί της ουσίας δεξιά στροφή συνοδευμένη με μια βροντερή, μονολιθική, τάχα «αριστερή» ρητορική.

Από την αντίθετη οπτική, υπάρχει η πρόταση που θέλει να μετατρέψει το ΑΚΕΛ σε ένα Σοσιαλδημοκρατικό ή Εργατικό Κόμμα τύπου Βρετανίας. Αυτή βασίζεται σε εξίσου εσφαλμένες υποθέσεις:

- Πρώτο, αδυνατεί να κατανοήσει πως η ιδεολογία του κόμματος λειτουργεί όχι απλώς ως στρατηγικός φάρος, αλλά και ως πυρήνας συνοχής, έμπνευσης και προωθητικής δύναμης που το ξεχωρίζει από όλα τα άλλα κόμματα. Χωρίς αυτό, μπορεί κάποιοι (πολύ λίγοι!) να έρθουν πιο κοντά, όμως το κόμμα θα χάσει τον βασικό του κοινωνικό-μαζικό πυρήνα, που βρίσκεται στην πλατιά ταξική του βάση.
- Δεύτερο, η πρόταση αυτή έρχεται με δεδομένη όχι μόνο την θλιβερή εμπειρία των κομμουνιστικών κομμάτων που

σοσιαλδημοκρατικοποιήθηκαν, αλλά και αυτών των ίδιων των παραδοσιακών σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων που βρίσκονται σε βαθύτατη κρίση και έχουν μετατραπεί σε σκελετούς του παλιού τους εαυτού: αρχίζοντας από τη Γερμανική Σοσιαλδημοκρατία (εκλογικά βρίσκεται στο 12%), στο Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα που κυριολεκτικά καταβαραθρώθηκε, έως και το Βρετανικό Εργατικό που κλυδωνίζεται από τις διαδοχικές ήττες του σε αναπληρωματικές εκλογές μετά τη δεξιά στροφή του μπλερικού Στάρμερ που διαδέχθηκε τον αριστερό Κόρμπιν. Η «ΠΑΣΟΚοποίηση» αναφέρεται πλέον ως προσδιορισμός του φαινομένου εξάυλωσης της επιρροής των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων στην Δυτική Ευρώπη κατά την περασμένη δεκαετία: το ΠΑΣΟΚ από 44% έπεσε στο 5%.

Αντί να μπούμε σε μια ανούσια και επώδυνη πολεμική περί της ορθότητας της μίας ή της άλλης τάσης, ας αντλήσουμε δημιουργικά από τον δημόσιο διάλογο, συνθέτοντας τα πιο γόνιμα. Μπορούμε κάλλιστα να αποφύγουμε την ανούσια πολεμική.

Υπάρχει όμως ένας ακόμα κίνδυνος που ενώ (ορθά!) ευνοεί τις «κεντρομόλες» δυνάμεις, εσφαλμένα μπορεί να εκληφθεί και ως υποστήριξη μιας γραφειοκρατικής/διοικητικής διαχείρισης των πολιτικών ζητημάτων που έχουν αναδειχθεί. Σε αυτή την περίπτωση, τα όποια οφέλη για το κόμμα θα είναι βραχυπρόθεσμα, αντί να αποτελέσει εφαλτήριο που θα ωθήσει σε μεταβολές που να διορθώνουν μακρόχρονα προβλήματα και στρεβλώσεις. Μια επιφανειακή γραφειοκρατική σταθεροποίηση θα οδηγήσει στην πολιτική ακαμψία και στην αδράνεια ακόμα, σε καιρούς που συχνά τρέχουν με φρενήρεις ρυθμούς. Σε αυτή την περίπτωση, μόλις καταλαγιάσει ο κουρνιαχτός και απορροφηθούν οι κραδασμοί, αυτό θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια στη περαιτέρω συρρίκνωση της επιρροής του κόμματος. Δεν αρκεί μια επιφανειακή, επικοινωνιακού τύπου «διόρθωση» που δεν θα αγγίξει δομικά και χρόνια προβλήματα του κόμματος.

Η στρατηγική την εποχή της πόλωσης και της αποσάθρωσης της δημοκρατίας

Ζούμε σε μια εποχή διαφορετική από αυτή που ξέραμε πριν την κρίση του 2011-13. Είναι η εποχή της πόλωσης με ρευστοποίηση και κατατεμαχισμούς πολιτικών σχηματισμών στον κόσμο, με όξυνση των ταξικών, οικονομικών και κοινωνικών αντιθέσεων και με απαξίωση των θεσμών και διαδικασίες αποδημοκρατικοποίησης των πολιτειακών θεσμών.

Η αύξηση της ανισότητας, τη ανεργίας, της εργασιακής επισφάλειας και της φτωχοποίησης οδηγεί σε πόλωση. Σε αυτές τις συνθήκες μπορεί να θεωρήσει κάποιος ότι σχεδόν «νομοτελειακά» οδηγεί στη ριζοσπαστικοποίηση της κοινωνίας. Ωστόσο, τέτοιες μηχανιστικές αυτοματοποιήσεις αποτελούν εσφαλμένες υποθέσεις που έχουν ιστορικά διαψευστεί. Αυτό κατέδειξε η ιστορία από τον πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Δεν υπάρχει κανένα «νομοτελειακό προτσές», αλλά ιστορικές τάσεις και εμπειρίες. Οφείλουμε λοιπόν να αντλήσουμε μαθήματα από την ιστορία των κοινωνικών αγώνων, του αντιαποικιακού κινήματος, την άνοδο και κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού, όπως πρέπει να μάθουμε από την περίοδο του Μεσοπολέμου και μετά με την άνοδο των πιο τρομακτικών και στυγνών δικτατοριών, του ναζισμού και φασισμού και των ύστερων αυταρχικών και φονταμενταλιστικών καθεστώτων.

Αυτό καθόλου δεν σημαίνει ότι η ιστορία είναι επαναλαμβάνεται κυκλικά. Απλώς οφείλουμε να διδαχτούμε από περιστάσεις που είχαν παρόμοια χαρακτηριστικά και από λάθη του παρελθόντος. Όταν λοιπόν υπάρχει βαθιά κρίση της κοινωνίας, ιδίως όταν έχουμε κρίση της δημοκρατίας, μόνο υπό συγκεκριμένες περιστάσεις οδηγούνται οι κοινωνίες σε ριζοσπαστική διέξοδο. Τίποτε δεν είναι προκαθορισμένο. Η έκβαση των αγώνων εξαρτάται από τις ορθές πολιτικές παρεμβάσεις την κατάλληλη στιγμή, τη συγκυρία, και είναι ασφαλώς αποτέλεσμα πάλης. Πολλές κοινωνίες

οδηγούνται σε περαιτέρω όξυνση των κρίσεων και των ανωμαλιών, που όλο και περισσότερο διαβρώνουν τη δημοκρατία και υπονομεύουν τις δυνατότητες για προοδευτικές λύσεις. Εκεί εμφανίζονται επικίνδυνοι και αυταρχικοί «σωτήρες», που μέσα από τις αυταρχικές λύσεις μπορεί να επιφέρουν καίρια πλήγματα σε κατακτήσεις που είναι εφελθήρια των αριστερών και ευρύτερα δημοκρατικών δυνάμεων. Μάζες που αισθάνονται όλο και πιο απεγνωσμένες μπορεί υπό αυτές τις περιστάσεις να ωθούνται στην απαξίωση, αποστασιοποίηση από τις δημοκρατικές λύσεις και διεξόδους και μερίδες από αυτές ακόμα στον ρατσισμό και φασισμό. Η εποχή της πανδημικής κρίσης είναι τέτοια εποχή – ακόμα μια εποχή τερατογένεσης, όπου προς το παρόν το καινούργιο αδυνατεί να γεννηθεί. Τούτο όμως όχι μόνο δε πρέπει να μας αποπροσανατολίσει, αλλά να ωθήσει την Αριστερά προς τις αναγκαίες τομές για να είναι η πρωτοπόρος δύναμη που να δώσει διεξόδους στην κοινωνία.

Από τις αρχές της δεύτερης δεκαετίας του 21ου αιώνα παρατηρούνται τάσεις αντιδραστικές, συντηρητικές, ακόμα και νεοφασιστικές από συγκεκριμένα τμήματα της κυπριακής κοινωνίας. Αυτό συμβαίνει σε μια εποχή όπου οι ισχυροί αναζητούν αυταρχικές διεξόδους, εξ ου και η πολιτική στροφή προς το αντιδραστικότερο. Ωστόσο, αποτελεί εσφαλμένη ανάγνωση του τι συμβαίνει σε κοινωνικό-πολιτικό επίπεδο η θέση ότι καταγράφεται μια συνολική συντηρητικοποίηση της κοινωνίας. Όλες οι σοβαρές έρευνες τόσο για την Κύπρο όσο και ευρύτερα για τις κοινωνίες της νότιας και ανατολικής Μεσογείου, αλλά ακόμα και στο κέντρο της ΕΕ, καταγράφουν κάτι πολύ πιο ρευστό, αντιφατικό, με θρυμματισμούς και κρίσεις θεσμών. Κύριο χαρακτηριστικό της εποχής μας είναι η πολυδιάσπαση, η πόλωση των κοινωνιών. Αυτό συμβαίνει στην Κύπρο: Η μαζική αποχή, η απόσταση από τους θεσμούς, τα δημοκρατικά ελλείματα δημιουργούν κοινωνικούς χώρους. Σε αυτούς αναπτύσσονται έντονες αντιπαράθεσεις, με πολλές εκφάνσεις εκτός των επίσημων δομών και διαδικασιών.

Το 2016 είχαμε την εισδοχή των νεοναζιστών στη Βουλή, ενώ τώρα

ενισχύουν την εκλογική τους επιρροή και κοινοβουλευτική αντιπροσώπευση. Αυτό σαφώς καταγράφει μια αντιδραστική τάση, αλλά αποτελεί ένα τμήμα της κοινωνίας που αντιδραστικοποιείται, η οποία πρέπει να κατανοηθεί ως μια μακρά διαδικασία που πρώτα εκτράφηκε και γαλουχήθηκε εντός των «παραδοσιακών» κομμάτων και τώρα αυτονομείται – εξάλλου υπάρχουν και συγκυριακοί λόγοι (εκλογικό όριο, μαζική αποχή, ανακατατάξεις εντός της Δεξιάς και ακροδεξιάς κ.τ.λ.). Αυτό είδαμε και στην περίπτωση της Χρυσής Αυγής στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Όπως και το 2016, θεωρώ ότι αποτελεί σοβαρό κοινωνιολογικό και πολιτικό σφάλμα στην ερμηνεία των εκλογικών αποτελεσμάτων, τότε και τώρα, ως να καταδεικνύουν ότι έχει συντηρητικοποιηθεί η κυπριακή κοινωνία στην ολότητά της. Εξάλλου, η άποψη που θεωρεί ότι, ανεξάρτητα από μας, όσες προσπάθειες και αν κάναμε ή θα κάνουμε, υπάρχει μια αντικειμενική μετατόπιση ολόκληρου το πολιτικού σκηνικού δεξιότερα, είναι μεν βολική για μας, αλλά είναι επικίνδυνη διότι οδηγεί στην απραξία και λειτουργεί ως άλλοθι στην αδράνεια, αντί στην ανάληψη δράσης και πρωτοβουλίας.

Μετά τα αποτελέσματα των βουλευτικών του 2016, ένα τμήμα του εκλογικού σώματος συντηρητικοποιείται και φαίνεται να γίνεται αντιδραστικότερο, ωστόσο παρατηρούμε άλλα τμήματα της κοινωνίας, κυρίως μικροαστοί, νεόπτωχοι, εργαζόμενες μάζες και πολλοί νέοι φαίνονται να ριζοσπαστικοποιούνται. Σήμερα αυτό ισχύει με ακόμα περισσότερη ένταση: Οι 10.000 στον δρόμο ή οι μαζικές δικοινοτικές κινητοποιήσεις στις 24ης Απριλίου 2021 είναι απόδειξη της τάσης αυτής. Επίσης, το φαινόμενο της ριζοσπαστικοποίησης πολλές φορές παίρνει λανθάνουσα μορφή και εκφράζεται με διαφορετικούς τρόπους, που μπορεί να είναι τελείως στρεβλοί.

Από το 2016 είχαμε επισημάνει ότι δυστυχώς το κόμμα δεν κατάφερε να εκφράσει επαρκώς και έτσι να αντλήσει δυνάμεις από αυτές τις τάσεις, και τους κοινωνικούς-πολιτικούς χώρους.

Η εποχή της συναίνεσης έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί, και η αριστερά πρέπει να θέσει στρατηγικούς στόχους για την εποχή

της πόλωσης. Στο Κυπριακό βιώνουμε μια μεγάλη αντίφαση που είναι αποτέλεσμα της πόλωσης. Από την μια πλευρά, για πρώτη φορά παρατηρούμε πλειοψηφικό ρεύμα υπέρ της ομοσπονδιακής λύσης όπου μάζες είναι έτοιμες για λύση ΔΔΘ και στις δύο πλευρές του συρματοπλέγματος, εξ ου και οι μαζικές κινητοποιήσεις υπέρ της λύσης και επανένωσης. Αυτό καταγράφεται από όλες τις έρευνες γνώμης, παρά τις επιχειρούμενες αλχημείες και τα κομπογιαννίτικα μαθηματικά από κάποιους που θέλουν να παραπλανήσουν. Ωστόσο, η τάση τούτη ακόμα δε καταγράφεται καθαρά στις εκλογές. Η αδυναμία να συγκροτηθεί ένα ενιαίο δικοινοτικό μέτωπο με σαφή πολιτικο-κοινωνικό προσανατολισμό και οργάνωση από τα κάτω, που να αποσπάσει από τη μαζική αποχή αυτούς που έχουν χάσει την ελπίδα από τα θεσμικά και κοινοβουλευτικά πράγματα, ο κατατεμαχισμός των δυνάμεων αυτών και οι στρεβλώσεις του εκλογικού συστήματος δεν επέτρεψαν μέχρι τώρα τη σαφή εκλογική καταγραφή της τάσης αυτής. Από την άλλη πλευρά, μέσα στο πολωμένο αυτό πλαίσιο, παρατηρούμε τάσεις στους χώρους που θεωρούσαμε ότι ανήκαν στις «δημοκρατικές δυνάμεις» να ωθούνται προς τα άκρα και τον σοβινισμό: Τους βλέπουμε να τάσσονται ενάντια στη λύση ΔΔΘ προς τον διχοτομισμό, τον τυχοδιωκτισμό-εθνοσοβινισμό και ρατσισμό, με πρωτοφανείς πολιτικές μίσους ενάντια στους μετανάστες και πρόσφυγες και υπέρ του κλεισίματος των οδοφραγμάτων.

Η πόλωση είναι εξίσου αισθητή στα μείζονα πολιτικά και κοινωνικά ζητήματα. Οι πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις γύρω μας έχουν αλλάξει, η μαζική ανεργία, η φτωχοποίηση, η προκαριοποίηση νέων κυρίως εργαζομένων, οι τεχνολογικές μεταβολές και αλλαγές στις συνήθειες και τρόπους ζωής έχουν αλλάξει βασικές προτεραιότητες δράσης, που απαιτούν αλλαγές στις μορφές οργάνωσης και δράσης. Ο κατεβατός ανακοινώσεων δεν είναι παραγωγή πολιτικής, αλλά υποκατάσταση πολιτικής σε μιντιακά παιγνίδια εντυπώσεων.

Τα άμεσα καθήκοντα

-
1. Απαιτείται στρατηγική για το πώς θα πρέπει να πορευθεί η Αριστερά την εποχή της πόλωσης.
 2. Το ΑΚΕΛ αποτελεί τον φυσικό πολιτικό φορέα και πυλώνα της επανένωσης, συνομιλεί και εκφράζει τους Ε/Κ αλλά και με τους Τ/Κ και έτσι καθίσταται ο πυλώνας που στρατηγικά είναι καθοριστικός για το μέλλον της χώρας. Ο αγώνας για την ειρήνη, την επανένωση και την ευημερία στην Κύπρο προϋποθέτει συντονισμό και διαρκείς κοινούς πολιτικούς αγώνες με την τουρκοκυπριακή αριστερά στην βάση της κοινωνίας.
 3. Να φράξει το δρόμο στην καταβάρθρωση της δημοκρατίας και στην (ιδεολογικά νεοφιλελεύθερη) απαξίωση των δημοκρατικών θεσμών.
 4. Να απαλλάξει τον τόπο από την διεφθαρμένη και αδίστακτη κυβέρνηση Αναστασιάδη, οικοδομώντας στέρεες συμμαχίες στη βάση αρχών και κοινωνικών δυναμικών, κι όχι ευκαιριακές συμμαχίες στη βάση εκλογικής αριθμητικής.
 5. Να προβεί στις απαραίτητες αλλαγές εντός του κομματικού σχήματος και των λαϊκών οργανώσεων, φέρνοντας τα μέλη των ΚΟΒ σε άμεση τριβή με τοπικούς ή ευρύτερους αγώνες. Αυτό ίσως απαιτεί και κάποιες καταστατικές και οργανωτικές αλλαγές.
 6. Το κόμμα να τεθεί επικεφαλής στην οικοδόμηση ενός μαζικού αντιφασιστικού και αντιρατσιστικού μετώπου κατά της απειλής του ναζιστικού ΕΛΑΜ-Χρυσή Αυγή.
 7. Να σταθεί αμείλικτο σε όσους κάνουν κατάχρηση της θέσης τους για επίτευξη προσωπικών κερδών, φαινόμενα διαφθοράς

και παραγοντισμού.

8. Να κερδίσει την αντι-ηγεμονία υπερασπιζόμενο όλους τους εργαζόμενους (κεντρικά, ως κόμμα, και όχι μόνο καθηκόντως ως ΠΕΟ) και όλα τα καταπιεσμένα τμήματα του πληθυσμού – έτσι θα συνδέσει τους καθημερινούς αγώνες με τους στρατηγικούς του προσανατολισμούς.
9. Να αναλάβει την πρωτοβουλία των κινήσεων γύρω και πέραν του κόμματος στην οργάνωση της ιδεολογικής αντι-ηγεμονίας.

Με αυτά πρέπει να ασχοληθεί σοβαρά η Αριστερά ώστε να δώσει στους πιο πάνω προβληματισμούς σαφές περιεχόμενο. Όσο καθυστερούμε, τόσο πιο δύσκολη θα είναι η αναστροφή της κατάστασης, καθώς η πορεία συρρίκνωσης θα συνεχίζεται. Αυτό δεν είναι «νομοτέλεια» – υπάρχει διέξοδος.

Η κατάσταση είναι αναστρέψιμη, υπό έναν όρο: Δεν αφήνουμε τα «δύσκολα» κάτω από το χαλί. Η Αριστερά ήταν, είναι και θα είναι η μόνη ελπίδα.

Πηγή: commune.org.gr